СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ РІК XLV. Ч. 134. Джерзі Сіти, Н. Дж., пятниця, 11-го червня, 1937 VOL. XLV. No. 134. Jersey City, N. J., Friday, June 11, 1937. THREE CENTS

НОВІ БІЙКИ ПОЛІЦІЇ ІЗ СТРАЙКАРАМИ

ЙОНГСТАВН (Огайо). — Під місцевою фабрикою підприємства „Репоблик Стіл Корпорейшен" прийшло в середу до бійки між пікетами й поліцаями. Один страйкар дістав постріловy рану, котра показалася легкою, а двох поліцаїв пікети побили. Поліція арештувала 14 страйкарів.

Бійка скінчилася з прибуттям поліційних резерв у силі сто люда, котрі кинули двіста газових бомб і розігнали страйкарів та їх симпатиків.

Бійка почалася, як до брами фабрики підїхало авто з їжею для страйколомів, стережених поліцією.

СТРАЙК РОБІТНИКІВ ЕЛЕКТРІВЕНЬ.

ФЛИНТ (Мішіген). — Ціла долина Сагіно опинилась без електричного світла й сили, коли робітники фабрик електричної сили підприємства „Консюмерс Павер Ко." вийшли на страйк. Три великі міста й 192 менші громади потерпіли через те, що засілі на страйк робітники відтяли електричну силу.

Коли з Вашінґтону вернувся комітет робітників і подав їм відомости про подробиці угоди, що він її зробив з підприємством, робітники вернулись до праці. На основі цеї угоди робітники дістали підвишку 5 центів на годину, 5-денний тиждень з 40 годин та признання юнії.

ЗА РОЗСЛІД СТАЛЕВОГО СТРАЙКУ.

ВАШІНҐТОН. — Підчас дебати над внеском сенатора Бриджеса, щоб розслідити вістки про цензурування почтових посилок у страйкових округах Ворена й Найлса, в стейті Огайо, сенатор Ковпленд і товариші заявилися за те, щоб розслідувати не тільки цю справу, але взагалі поступовання обох сторін великого сталевого страйку.

СТЯГАЮТЬ ВКЛАДКИ НА БОРОТЬБУ МІЖ ЮНІЯМИ.

ВАШІНҐТОН. — Вилєм Ґрін, президент Американської Федерації Праці, віднісся до підлеглих Федерації юній із закликом, щоб вони складали по 1 центові на місяць від кожного члена юнії, щоб у цей спосіб збудувати фонд на боротьбу проти Комітету для Промислової Організації.

Як юнії згодяться на цю додаткову вкладку, а члени її виконають, то Федерація Праці, котра тепер має 2 міліони 900 тисяч членів, буде діставати на цю ціль по 29,000 долярів на місяць.

ҐАЗЕТЯРІ ПІДНОСЯТЬ ПОТРЕБУ ПОСТІЙНОЇ ДОПОМОГИ БЕЗРОБІТНИМ.

СТ. ЛУЇС. — Комітет для безробітття конвенції ґазетярської юнії, Американської Ґазетярської Ґілди, предложив конвенції резолюцію за те, щоб федеральний уряд створив постійний департамент мистецтва, котрий мав би давати працю всім незанятим професійним робітникам.

На основі тої самої резолюції Ґілда має повести рух за те, щоб кожний фізично здібний чоловік у краю дістав працю від уряду за звичайну заплату в даному промислі.

КОНҐРЕСОВА БОРОТЬБА ЗА РОБІТНИЧИЙ ЗАКОН.

ВАШІНҐТОН. — У спільнім комітеті конґресових палат для розглянення закону Блека й Конерія про заплату й довжину праці прийшло до горячої боротьби. Конґресмен Ґризволд з Індіяни виступив гостро проти спроби встановляти заплату як проти надавання урядові заведної влади.

ЛІКАРІ ЗА СУСПІЛЬНУ МЕДИЦИНУ.

АТЛЕНТИК СИТІ (Ню Джерзі). — Конвенція Американського Медичного Союзу ухвалила резолюцію, на основі котрої медичні організації Америки дають усі свої засоби до розпорядимости урядові, якби він почав заходи за зроблення медичної помочі доступною для всіх людей.

На конвенції прочитано цікаві реферати про ріжні медичні питання, як: дідичність, довговічність, расові чинники, міське життя, професії й бизнес, переїдання, надмірне курення й збільшена нервова чутливість. Лікарі годилися на те, що алькоголь видимо не має великого впливу на хоре серце.

АПЕЛЮЮТЬ ДО ПОЛЬЩІ ПРОТИ ЖИДІВСЬКИХ ПОГРОМІВ.

НЮ ЙОРК. — У передодень Американського Жидівського Конґресу, що збирається тут у готелі Астора, подано до публичного відома апель до Польщі, підписаний 50 християнськими релігійними провідниками, котрі домагаються від польського уряду припинення антисемітської аґітації.

Апель підкреслює, що американці відіграли визначну ролю у відбудові незалежної польської держави, а потім протестує проти того, що польський уряд не здержав вибуху антисемітизму в такій формі, що він нагадує варварства середніх віків.

„ОБЛАВА НА ПАСАЖИРІВ „ЗАЙЦЕМ".

Дня 11-го травня ц. р. рано спеціяльним вагоном виїхав більший поліційний відділ на лінію Львів—Станиславів. В Давидові поліція пересілася до особового поїзду, що їхав до Львова, а що ним їхали робітники до праці. Поліційний відділ їхав для помочі залізничих контрольорів, що мали перевести провірку пасажирів, бо останніми часами багато осіб їде без білетів. Почавши від Давидова, контрольори почали працю. В поїзді настав переполох, а пасажири „зайцем", що намагалися втікати дверима, не могли втекти, бо коло дверей стояли постерункові. Дехто кинувся до вікна, щоб скочити вікном надвір. В руки контрольорів попало 70 пасажирів без білетів. Їх придержали у Львові, щоб вилеґітимувати. Пасажирів, що не мали документів, віддали до арештів, а кого вилеґітимували, на того вчинили карне донесення до суду.

КАВОВИЙ ХЛІБ.

Коли в останніх роках ціни кави сильно впали, на доручення бразилійської влади нищили кожного року кількамільйонів кільограмів кави до моря.

Тепер повідомляють, що винайдено т. зв. „кавовий хліб", так, що є надія, що набудуче ввесь надмірний запас кави зможуть у Бразилії корисно використати. У звязку з новим винаходом повстане у Бразилії нове підприємство, яке перероблятиме з кави і муки новий екстракт до печення. Кажуть, що цей новий „кавовий хліб" дуже смачний і відсвіжує людину так, як і напиток з кави.

ПОЖЕЖА НАФТОВОГО ШИБУ В КОСОВІ.

Дня 11-го м. м. пополудні вибухнула пожежа в пробному нафтовому шибі Акційної Спілки „Піонер", де появився газ. Цей газ чомусь запалився. Стовп вогню є дуже високий, бо газ є незвичайно легкопальний і його багато. Шиб є в лісі власности держави. Є небезпека, що ліс запалиться. Витяли найближчі дерева, щоб пожежу зльокалізувати. На поміч виїрушило з Коломиї військо й пожежна сторожа. Втрат досі не можна устійнити. Пожежа ще триває. Вона згаснеться, потриває ще кілька днів.

ВІДЧИНЕННЯ НАЙБІЛЬШОГО СПОРТОВОГО СТАДІОНУ В ШВЕЦІЇ.

Недавно відбулася в Швеції врочиста інавґурація нового стадіону для мячевих змагань на одному передмістю Стокгольму. Врочистість відчинення найбільшого шведського гриска відбулася в приязні 25,000 видців. Був також наслідник престолу й члени королівської родини. Нове гриско є призначене тільки на мячеві змагання. Воно обчислене на 40,000 глядачів, а може помістити й 60,000 осіб. Дня 17-го м. відбулися на новому гриску перші міжнародні мячеві змагання між репрезентаціями Швеції й Англії.

УКРАЇНЦІ В ПОЧТОВИХ УРЯДАХ НА ЗАКАРПАТТІ.

На Закарпатті, не зважаючи на заґарантовану автономію, тяжко знайти українця начальника або заступника начальника почтового уряду. І так нпр. в Ужгороді начальником є чех, його заступником — словак; у Березові начальником є чех, заступником — німець; у Хусті начальником є словак, заступником чех і т. д. Це наслідок політики народних соціялістів, які недопускали українців до почтової служби. Тепер на Підкарпатській Руси, крaцює при почті: чехів 239, словаків 137, мадярів 53, німців 14. У вищих катеґоріях маємо ледви одного українця. Урядовців маємо лише 62, коли чехів є 150, словаків 103. Словаки без автономії мають далеко більше, ніж українці. Вони завдячують це своїм сильним фаховим орґанізаціям, своїм послам і сенаторам. Вони доборолись до того, що мають не лише службовиків, але мають нижчих і вищих урядовців у почтових дирекціях у Братиславі і в самому міністерстві. Тому почтові урядовці і службовики у країні повинні створити сильну фахову орґанізацію, щоб вона боронила їх прав.

СТРАШНИЙ ГОЛОД ЗЕМЛІ.

На Закарпатті з кожним роком зростає все більше й більше голод землі. Бідні хлібороби та хліборобські робітники домагаються приділення їм землі, бо безробіття і страшна нужда панують по наших селах. Зі статистики народногосподарської установи виходить, що в половині 1936. р. земельна власність на Закарпатті виглядала так: держава є власником 328,084 гектарів землі і лісів (26 проц.), край має лише 47 га, округи 4 га, громади і оселі 59,782 (4.74 проц.), урбарії 110,445 га (8.75 проц.), компосессорати 26,924 га (2.13 проц.), церковні маєтки 19,424 га (1.55 проц.), приватні особи, товариства, кооперативи і т. д. 716,960 га (56,83 проц.).

ПЕРЕБРАВСЯ ПО ЖІНОЧОМУ Й НАПАДАВ НА ПРОХОЖИХ.

В Надвірній приарештували Мих. Хопту, що перебрався в жіночу одежу та замазав собі лице саджею, щоб його не пізнали, коли буде нападати на прохожих. І справді він засівся, озброєний в утятий карабін, на гостинці в Лойовій, щоб грабити прохожих. Хопту завважив залізничий будник Качоровський, на якого Хопта кинувся й до якого стрілив. Будник розброїв його та віддав поліції. Хопта відмовляє всяких зізнань.

ЗВІДКИ ВЗЯТИ ГРОШІ НА ДОПОМОГУ ФАРМЕРАМ.

Віцепрезидент саскачеванського пшеничного пулу Весон запропонував перед королівською збіжевою комісією, щоб створити фонд з 12 міліонів долярів кожного року на допомогу фармерам у роках депресії. Ці гроші малиб зложити млини у формі податку від кожного змеленого бушля пшениці. Значить, подорожілаб мука, отже тих 12 міліонів долярів сплатилиб ці для фармерів консумент.

ПРИГОДА АРТИСТКИ ТАМАРИ ВИШНІВСЬКОЇ.

Артистка Тамара Вишнівська, перша українка з наших земель, що в швидкому часі потрапила осягнути високі щаблі фільмової карієри, має багато прихильників, особливо серед української молоді. Тож і не диво, що коли в Луцьку, звідки артистка родом, розійшлась чутка, що фільмова зірка прибуває на свята до батьків, ціле його населення, особливо жіночий пол і молодь, постановили собі за всяку ціну оглянути щасливу лучанку. А недавно, коли п. Вишнівська перебувала в одній з луцьких каварень, перед входом до каварні зібралась величезна юрба глядачів, під напором яких у льокалі вилетіли фронтові шиби і дехто влетів вибитим вікном до каварні. Тому, що властивий виновник вибиття шиби старався втекти, в погоню за ним пустилася ціла юрба народу й поліцаї. Нещасливого прихильника зловили й посадили до темної. Луцьк має про що говорити, а п. Вишнівська може записати одну справді американську пригоду до нотатника своєї карієри.

ГРАНАТА РОЗІРВАЛА КОВАЛЯ.

В Гаях Вижніх, коло Дрогобича, 32-літній коваль Микола Скоропад разом з 16-літнім братом розбирав у кузні гарматне стрільно. Підчас тієї маніпуляції стрільно експльодувало, а відломки порозривали на місці Миколу Скоропада, що зараз помер. Його брата, тяжко раненого, перевезли до лічниці до Дрогобича.

ГРАБІЖНИКИ В ОДНОСТРОЮ ПОЛІЦІЇ.

В Яшві, коло Єдліч, ясельського повіту, трапився грабіжницький напад. Якийсь чоловік в однострою пшодовника державної поліції підібрав собі чотирьох здоганих поліційних аґентів і прибув з ними до мешкання В. Пйонтровського, де заявив, що має поручення від судових властей перевести ревізію. „Аґенти" станули перед дверима на сторожі, а „пшодовник" перевів ревізію, підчас якої щезло Пйонтровському 300 зл. готівкою. Пйонтровський повідомив про випадок поліцію, що почала слідство.

СПИТЬ УЖЕ ПЯТИЙ ДЕНЬ.

Покликаний до війська 21-літній Віктор Гляйзер з Ошмян на Виленщині захворів на спячку. Гляйзер спить уже пятий день. Його перевезли до лічниці у Вильні.

МИШ СПРИЧИНИЛА ТЕМНІТЬ У ЗАМОСТЮ.

В міській електрівні в Замостю на Люблинщині трапився дивний і рідкий випадок. В год. 9-тій вечором ціле місто й околиця, що користають з електричности, знайшлися в темені. Рівночасно в будинку електрівні почули сильний вибух, спричинений коротким спяттям. Виявилося, що спричинником цього короткого спяття й темноти була звичайна мишка, що залізла між проводи високого напнятя.

РОЗКЛАД У ЦІЛІЙ СОВЄТСЬКІЙ БУДОВІ

МОСКВА. — Совєтські власти зі страху перед можливою революцією з боку червоної армії почали масово арештувати, або усувати червоних офіцирів, і то навіть найвищих червоних ґенералів і маршалів. Потверджено урядово про усунення маршала Тухачевського, ґенерала Якіра, ґенерала Левандовського і ґенерала Юревича. Всі вони правдоподібно арештовані. Названі ґенерали займали найвищі становища в совєтській армії. Крім них арештовані ще такі ґенерали: ген. Корк, ген. Айдеман, ген. Горбічев, ген. Алексініс і ген. Гюкер. Крім них арештовано відповідне число менших старшин. Ці пересунення й арешти викликали серед совєтського населення і чужих обсерваторів глибоке враження. По тоні преси можна вичути, говорить кореспондент „Ню Йорк Таймсу", що в Росії діються дуже важні річи. Крім тих арештів в армії йдуть дальші арешти в промислі. Тим разом совєтська влада скупчила свою увагу на Далекому Сході. Арештовано Котіна, директора далеко-східного транспортаційного тросту, Комрофа, голову суханських вуглевих копалень, Фліта, голову далеко-східного деревляного тросту і помічника Гербіка, а далі, Веденського, голову камчатського тросту, Адамовича, директора далеко-східної залізниці, і багатьох інших.

АРЕШТИ В СОВЄТАХ ВИКЛИКАЮТЬ ГЛИБОКЕ ВРАЖІННЯ ЗА ГРАНИЦЕЮ.

ЛОНДОН. — Ці масові арешти, що їх переводять у Совєтах серед найвище поставлених большевицьких лідерів, роблять за границею потрясаюче враження. Наголовки лондонських часописів, що звичайно є дуже здержливі, говорять, що в Совєтах діються страшні річи. „Дейлі Геральд" у своїй редакційній статті між іншим пише: „Коли це дійсно правда, що в армії, фльоті, індустрії, поліції, в партійних орґанізаціях і комуністичному Інтернаціоналі багато надійних товаришів на високих і відповідальних становищах ділали як платені шпигуни і саботажисти чужих потуг, то Росія після 20 тяжких літ большевицького панування мусить бути більш продажною і більш розхитаною, ніж котранебудь інша держава в людській історії. А коли ці річи відбувалися впродовж місяців, заки їх успіли викрити, то тоді уряд і партія мусять бути неймовірно ледачі". Ці арешти викликали велике збентеження і занепокоєння серед французьких военних і політичних кругів, які заключили союз з Росією тільки тому, що вірили, що вона сильна.

ДАЛЬШІ АРЕШТИ В МОСКВІ.

ЛОНДОН. — Лондонські часописи друкують дальший реєстр арештів большевицьких провідників з области промислу. За „злочинне занедбання" своїх обовязків арештовано Короткого, голову московського бавовняного тросту; Сосніна, голову ленінградського тросту; в комісаріяті легкого промислу арештовано таких високих урядовців: Любімова й Іванова; в комісаріяті внутрішньої торговлі арештовано низку урядовців, серед яких знаходяться такі високі урядники, як Смушков і Печатніков. У правлячій совєтській машині повстало з приводу цього велике збентеження, бо ніхто не є певний, що може статися з ним кожної хвилі.

БАҐАТОМОВНИЙ КРОК ГІТЛЕРА.

МАРІЄНВЕРДЕР (Східня Прусія). — Адольф Гітлер вибрав назване містечко в Східній Прусії, що лежить недалеко Данціґу, зараз коло польської границі, щоб виголосити там 19 червня ц. р. свою важну політичну промову. Говорити він буде з балькону старинного военного замку, побудованого в середньовіччю німецьким військовим чином хрестоносців, які цілий час воювали з Польщею. Вибір цього містечка для політичної промови є баґатомовне. Деякі міжнародні політичні круги побоюються, що в тій промові Гітлер може пустити ще одну „бомбу" і може проголосити злуку Данціґа з Німеччиною. Польські круги вже тепер застерігаються проти цього та підкреслюють, що на це ніколи не згодяться.

ПАПА ОБІЦЯЄ НІМЕЦЬКИМ КАТОЛИКАМ ПОМІЧ.

ВАТИКАН. — Групі німецьких католиків, що відвідувала Ватикан, папа сказав, що положення німецьких католиків є дійсно дуже ґрізне. Та він запевняв німців, що зробить усе і дасть їм усяку можливу поміч, щоб це положення облекшити. Обговорюючи цю справу, німецький часопис „Ді Шварце Корпс" говорить, що папа повинен сам приїхати до Німеччини і на місці переконатися, чи гітлерівська влада переслідує католиків з політичних причин.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ТРЕБА НАПРАВИТИ

Признаємося, що ми зустрічали конвенційний рік У. Н. Союзу з острахом. І не могло бути інакше, коли перед нашими очима стояв конвенційний 1933 рік і ті великі втрати в членстві, які понесла наша організація в тім році. Про це ми вже писали на тім місці кількома наворотами, стверджуючи, що цього року як у січні, так і в лютім, березні та квітні ми постійно зростали в членстві. Не був цей зріст такий, щоб можна бути з нього цілком задоволеним, але всежтаки був це великий поступ, коли порівняємо теперішній зріст членства у згаданих місяцях з упадком членства у таких же місяцях з часів попередньої конвенції з 1933 року. Ми були раді з цього, що коли ми пригадували членству 1933 рік, то знайшлося серед нас поважне число свідомих і патріотичних громадян, що не допустили, щоб і цей рік був другим 1933 роком. І саме завдяки тим трудящим членам наша організація в теперішнім конвенційнім році досі зростала. Та не зросла в **травні.** Навіть маємо в тім місяці **втрату** в членстві. А підкреслюємо сміло й отверто цю втрату на те, щоб негайно були пороблені такі заходи, щоб її вже більше в тім році не було.

Ми знаємо, що можна знайти багато причин, чому так сталося, що в травні перервався зріст нашого членства. Вистарчить поглянути на рекордовий звіт, щоб пізнати, що в тім місяці було дуже багато суспенз. А було їх так багато тому, що 90% конвенційних делеґатів становили урядники відділів У. Н. Союзу. І це вони, а зокрема відділові секретарі, не мали у травні належного часу, щоб припильнувати сколектування членських вкладок. І тому в тім місяці суспендовано більше членів ніж звичайно. Та це треба тепер направити.

При цій нагоді хочемо звернути увагу відділовим урядникам ще і на ту дискусію, яка велася на конвенції у звязку зі справою організаторів для У. Н. Союзу. Там стверджено, що найкращими і найвідповіднішими організаторами все ще являються і надалі — відділові урядники. І це треба тим урядникам памятати. Організація глядить на них далі з повним довірям, у тім переконанні, що вони здають собі добре справу з цього, що на їх плечах спочиває почесний і патріотичний обовязок постійно памятати за розвій У. Н. Союзу, памятати про те, щоб Союзові діставати щораз нових членів. Тепер літо. А з ним і нагода бувати на пікніках чи ріжних „Днях" і там стрічатися з великим гуртом знайомих. А це значить, що є нагода і при товариській розмові й забаві поговорити і за найбільшу народню цінність нашої іміграції в Америці — за наш У. Н. Союз. Є отже нагода направити убуток у членстві та подбати про дальший зріст У. Н. Союзу.

О. С.

НАУКА МИНУЛОГО

Хтось сказав, що з історії ніколи ще ніхто не навчився. А всеж... Всеж цікаво нераз буває розгорнути картки з літопису минулого.

Становище, в якім опинилася західня галузка нашиї нації, дуже де в чому нагадує становище поляків перед війною в російській займанщині. Як тепер наші ундисти, так тоді народова демократія польська, з Р. Дмовським як провідником, провадила супроти панівної нації політику угоди. Про цю політику в своїх споминах пише знаний польський публіцист Владислав Студніцький („Людзе, ідеє і чини"), а те, що пише, кидає яскраве світло на успішність і вигляди такої політики взагалі.

„Кожний з вибраних (до царської Думи) послів — пише Студніцький — мусів складати декларацію, що буде дбати виключно про „добро Росії і її самодержця". З легким серцем підписували ту декларацію наші посли. В 2-гій Думі Польське Коло голосувало за контингент рекрутів і зложило освідчення, — устами Коніца, — що голосуємо так, бо прагнемо могутности Росії, щоб ніхто не смів втручатися в польсько-російські відносини. Отже перший раз, всупереч з нашою традицією порозборової доби, коли ми кликали помочі Европи, стануми ми на засаді, яку голосив російський уряд, що справа польська це внутрішні справа Росії".

Студніцький пише, що в 1-шій Думі Дмовський голосував за контингент рекрутів, бо вони, мовляв, боронитимуть колись... автономію Польщі. Але в в 3-тій Думі вже не згадував про автономію. В тій 3-тій Думі, в якій, як відомо, царат штучно, але дуже зменшив число польських послів від Конґресівки, Дмовський не тільки проти того не протестував, але ще й дякував цареві за конституцію..

Як жеж ділала ця льояльність поляків на росіян? Чи змушувала до лагіднішої політики?

Князь Урусов говорив: „Приглядаючись до поляків у 2-гій і 3-тій Думі, приходжу до переконання, що нагайка — добра річ, щоб лиш не в пяних руках"... Другий росіянин — згадує Студніцький — говорив йому тоді: „Ми побоювалися польського представництва в Думі; гадали, що закричать на цілу Европу, на цілий світ про свої кривди, що здискредитують Росію. Але ті поляки, яких ми побачили в Думі, переконали нас, що поляків нема; є лише поляччишки — „іх посеклі, а оні шолкавие сталі" (їх вихлостали, а вони й стали шовкові).

Отже чим більше заявляли члени польського кола про свою льояльність супроти царя, чим щиріше резиґнували з усякої протиросійської акції на міжнароднім терені, і в Думі, тим більше погорджували ними російські правлячі і суспільні круги.

В 1906 р. Дмовський отримав авдієнцію у всесильного царського першого міністра, Вітте, головного діяча портсмутського мирового договору між Росією і Японією, і запропонував, щоб уряд віддав йому владу в Конґресівці, а він уже здушить там анархію й аґітацію крайніх самостійницьких польських партій. Вітте холодно збув його, а по візиті Дмовського висловився: „Маю надію, що цей блазень („шут гороховий") до мене більше не прийде".

Але, не зважаючи на таке відношення урядових російських кол до польського угодовства національної демократії, ця остання дальше провадила свою незмінну політику і навіть дала запрягтися до воза широко закроєної акції панславізму, якою коротко перед війною царат думав себе рятувати перед внутрішнім банкротством.

Кажуть, що історія велика навчителька життя. Не знаю, чи так є, чи ні. Але оповідання поляка Студніцького про „успіхи" угодової політики Польського Кола за царату наводять на поважні рефлексії і нас. Реальних здобутків та „реальна" політика Дмовського російській Польщі не принесла жадних. Але понизила поляків і їх справу в очах і російського уряду і суспільства; цілий капітал, який здобули поляки революціями з 1832 і 1863 р., був марно розтрачений без користи для їх справи.

Хто понижується, того ні одна панівна нація не шануватиме. Отверто „реальних" політиків хваолитимуть і ставлятимуть як приклад, але між собою в чотирі очі їх завше називатимуть так, як Дмовського називав Вітте: **блазнями.**

ВІД ГЛУХОЇ ПРОВІНЦІЇ ДО ІМПЕРІЇ

Дня 9 травня 1936 року, на другий день після опанування Адис Абаби, столиці Етіопії, Мусоліні проголосив із славнозвісного бальконy Венеціянської палати в Римі, що „святі горби Риму знову нарешті побачили відновлення імперії". І присутній багатотисячний натовп відповів з Венеціянської площі, — ніби велитенський хор з давньої грецької траґедії, — ентузіястичними окликами.

З цього приводу завтра, 9 травня 1937 року, відбудеться в Римі величезна парада, найбільша, яку коли бачив фашистівський Рим. В ній візьмуть участь 44 тисячі реґулярного війська, з 10 тисячами африканців, що брали участь в етіопській війні, і з участю наймодерніших моторизованих технічних частин. На широчезній вулиці імперії, що йде від Колізею, найславнішої памятки давньої римської імперії, до Венеціянського майдану, свідка проголошення нової фашистівської імперії, ще досі кипить горячкова робота, бо треба закінчити будову 250 тисяч квадратових метрів підвищення для трьохсот тисяч запрошених, що мають прибути з усіх кутків Італії. Почінаючи з учорашнього дня, спеціяльні потяги прибувають до римського двірця мало не що хвилини. Всі готелі, пансіони й заїзди переповнені. Змоболізовано всі ті приватні помешкання, які можна було змобілізувати. Змобілізовано всі ліжка італійського Червоного Хреста, і з їх допомогою пристосовано для спання міські школи і навіть величезні криті ринки. Всі каварні, ресторани, столики, трахтири мають залишитися відчинені цілу ніч з восьмого на девятого травня і з девятого на десятого. Вулиці теж цілу ніч мають бути освітлені ніби як в день. Всі римські помітніші старі памятки — Колізей, Римське Форум, Палятин, всі гарніші водограї залишатимуться цілу ніч освітлені величезними рифлекторами, що надаватимуть їм фантастичне освітлення. І потім — що найважніше — всі робітники і урядовці, всі ті, що служать і отримують за свою службу до 1,500 лір місячно, матимуть від завтрішнього дня підвишку, що йде від мінімума 10% до максимума 12%. Коло трьох мільйонів населення скористають із цеї підвишки платні, якою фашистівський уряд продовжує свою лінію повільного переведення в життя соціяльної справедливости.

Адже не треба забувати, що ще який десяток років тому Італія була загумінком европейської політики, глухою провінцією, де було якщо не неможливо, то в усякому разі дуже трудно знайти людей, які зацікавилисяб закордонною політикою, і знали би ґрунтовно бодай яку з її проблем. Я вже не кажу про нашу східню Европу, і тим менше про нашу Україну. Все те було таке далеке для італійської, навіть інтелектуальної маси, як Китай, чи Перу. Італійці — дофашистівського періоду — жили на зразок наших колишніх „старосвітських поміщиків", що їх думки і мрії ніколи не перелітали за межі маленького обійстя. Тепер усе те змінилося. Перші роковини італійської імперії, з їх мобілізуванням цілого ілалійського населення, з їх визначенням 80% залізничої знижки для поїздки до імперіяльного Риму, з їх величезною парадою своїх італійських і головно — це вперше — численних чорних і чоколядових військ мають цілком певну мету — прищеплення італійській нації імперіялістичної свідомости та виведення її з загумінків дрібної політичної гризні.

Завтра рано, — дуже рано, бо хоча парада почнеться в 10. з половиною, ми, закордонні журналісти, мусимо вже в 7. з половиною зібратися в визначеному пункті, щоб під охороною і проводом спеціяльного функціонаря поліції пройти — чи вірніше — протиснутися на зарезервовані нам місця. Отже завтра рано я, журналіст бездержавного народу, теж буду жити життям кількасоттисячного натовпу, що святкуватиме своє велике свято імперії. Я — журналіст народу, що теж колись мав свою імперію, а тепер не має навіть своєї держави.

З якою радістю потягнув би я за собою всіх отих наших загумінкових політиків, всіх отих партійних провідників, всіх отих „отаманчиків" та „лідерів", щоб вони бодай на мент відчули велич великого і нікчемність нікчемного! Щоб вони бодай на мент зрозуміли, що може осягнути нація, коли її натхнено духом жертвенности й спрагою слави, і як низько може впасти та сама нація (адже італійці ще двацять років тому були загальним посміховиськом, „макаронниками" та „мандоліністами") коли вона знайдеться в руках партійних амбітників, що сіють розпусту багатообіцюючими програмами земного раю, і розгардіяш та анархію партійною боротьбою.

Евген Онацький,
Рим.

СЕЛО СЛІПИХ.

Король шукає жінок для сліпців.

Сто миль на північ від Білгороду (столиці Югославії) лежить серед урожайної околиці дивне село. На перший погляд виглядає, що в селі порядок і чистота, а потім кожний пришелець запримічує, що всі мужики говорять тихцем і ходять поволеньки, часто носять чорні окуляри, наслухують пильніше, ніж інші люди. Це село Ветернік, оселя сліпих мужиків.

Ветернік оснував король Олександер I. Він у 1923 р. хотів створити захист для селян, що осліпли на війні на македонському фронті. Сліпих учили насамперед в інституті сліпців у Земуні. Шістьдесять із них признали незвичайно здібними до хліборобства. Король подарував кожному з них мале господарство, корову, кози, домашню птицю, приладдя, збіжжя на засів і т. д., все, що потрібне в господарстві. Три вчителі сліпців пішли теж у село. Та небаром вони були зайві, бо сліпці вміли дуже добре дати собі раду в новому положенні.

Та небаром вbelieve виринула нова справа, яку порушив сам король: сліпці потребували жінок. Спільно з директором заведення для сліпих король уложив плян, як шукати в усьому краю дівчат для сліпих ветеранів. В усіх югославських часописах взивали дівчат, щоби зголошувалися для заключування подруж із сліпцями з Ветерніка. Замісць пошукуваних 60 дівчат зголосилося 800. Управа заведення вибрала для сліпців найздоровші та найсильніші щодо вдачі. Тому, що дівчатам тяжко булоб зазнайомитися із сліпцями, не питалися ні дівчат, ні сліпців, які їх спеціяльні бажання. Управа заведення получила пари, як сама думала якнайвідповідніше.

Виявилося, що добір був добрий. Нема в Ветерніку подружжя, яке не мало би бодай четверо дітей. Є навіть подружжя, що мають по 8 до 9 дітей, отже Ветернік це одно з найлюдніших сіл на Балкані, а може і в Европі. Ні одна дитина не народилася сліпа. Самособою, що є причина, чому кожна родина має багато дітей: сліпці мають місячно по 1,400 динарів, а за кожну дитину дістає сліпець 140 динарів місячно більше. Тому, що сліпці дуже працьовиті та не мають довгів і продають добре земні плоди, село за чотирнацять літ стало багатим осідком капіталістів. Є сліпці, які вспіли прискладати маєток по 100,000 до 150,000 динарів. Такі гроші в Югославії це дуже великий маєток.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

Укр. кат. церква св. Михаїла, Тервил, Конн. — Ви не подали, на які цілі зложено жертви. Якщо зложено на народні цілі, то подайте, а буде проголошене.

Анна Седеркені.

ВІЙСЬКОВА ШАПКА

Цьому молодцеві було 28 літ. Був чорнявий, волосся мав чорне неначе вугіль, вуса коротко підстрижені.

Поправляв червоні рожі у вазі на цвіти, розсівав по кімнаті перфуму, підсвистуючи пісеньку. Потім розгорнув обі руки і защептав:

„Очікую тебе".

Тома Гедер очікував у своїй парубоцькій кімнаті одну заміжню жінку. Вже рік старався зеднати собі серце цієї рудоволосої красуні, сніжнобілої цери. Ця гарна жінка іноді вабила його до себе, іноді знову від себе відганяла, але завсіди, коли занадто віддалився від неї, старалася знову його привабити. Розпалила в його серці вогонь, що сильно розгорівся, а вона любувалася цим вогнем.

Накінець обіцяла, що прийде подивитись на червоні як кров рожі свого вибранця.

Тома рівняв вишивані подушки на своїй канапі і на столі приготовив філіжанки на чай. Враз хтось задзвонив. „Маріон приходить!"

Чудова пані входила до передпокою.

— Ми самі — звернув їй увагу Тома, коли помагав їй роздягнути плащ. — Самі... На широкім, божім світі тільки ми двоє. Заздрю підлозі під твоїми ніжками, заздрю стінам, що глядять на тебе... Післав я свого слугу з дому. Я сам пропоную тобі мої послуги.

Попросив Маріон, щоб заняла місце на канапі.

— Тепер приготовлю в кухні чай.

Молода жінка розглянулась по кімнаті. Склонила голову над рожі і блестячими білими зубками почала їсти фіґи. В однім кутку кімнати стояло ліжко, закрите червоною шовковою заслоною. Відсунула заслону трохи на сторону і поглянула на неї. Над головою ліжка побачила на стіні військову шапку, під якою горіло вічне світло.

— Це справді дивно...

Зняла стару шапку із цвяха і положила її на своє густе, кучеряве волосся. Потім приступила до дзеркала і посунула трохи скісно, як звичайно носила свій капелюх.

Справді виглядала в ній розкішно.

У веселім настрою лягла на канапу.

Двері отворилися. Тома вступив, приносячи на золотій таці дві філіжанки з гарячим чаєм. При погляді на жінку таца випала йому з рук. Філіжанки розбились, чай розлився. Тома здивовано і з жахом глядів на жінку. Непевно і шепотом промовив:

— Відложи шапку, здійми її з голови — простягнув до неї руки. — Чи не чуєш? Відложи шапку!

Маріон голосно крикнула і відступила під стіну. Поблідла зі страху як стіна. Тома прискочив до неї, притім зашпортався об килим, упав, навколішкиліз далі і настрашеній жінці тремтячими руками зірвав шапку з голови. Довго мовчки глядів на неї, а потім впер на жінку гострий погляд. Поволі та тихо почав оправдуватися й пояснювати:

— Було це зимою, в першім році світової війни. Тієї ночі був страшний мороз. Один надпоручник після бистрого нападу ворогів був ранений кулею в хребет. Його добрий приятель, теж ранений, узяв його і ніс сніжними полями на безпечне місце. Власні і ворожі війська відступили. Оба ранені вояки лізли далі по безкрайному полі. Вояки санітарного відділу їх не знайшли. Там, де відпочили, залишили по собі на снігу кріваву пляму. А тоді надпоручник, ранений ворожою кулею в хребет, сказав:

— Дорогий друже, далі вже я не можу. Бачу вже близький кінець. Ти маєш рану тільки на руці. Залиши мене тут, а сам спасай своє життя. Ти маєш дома жінку і дитину. Яка ціль була би, щоб ми тут згинули оба? Тільки одно прошу тебе. Підойми мене і підопри мене там, під тим деревом, де я хотів би вмерти стоячи. Але мою шапку візьми з собою. Сховай її і коли вернешся до дому, віддай її мому єдиному хлопцеві. Скажи, що її пересилає йому його батько й що наказує йому, щоб став гідним цієї військової шапки.

— Потім почало сніжити. Цілу ніч сипав сніг. Вранці знайшли надпоручника опертого об дерево. Снігу нападало стільки, що він сягав йому аж до шиї. Тільки голова сторчала із снігу, нічим не покрита. Що мусів він пережити тої ночі, коли ледова снігова покрива росла все вище й вище? Зпочатку тільки до колін, потім до клубів, пізніше до серця, до пліч, потім аж до шиї. Очі мав відкриті, коли знайшли його. Дивився вперто вперед. Що бачив? Куди глядів?

— Це все оповідав його приятель, коли віддавав його шапку вісімлітньому хлопцеві. А цей хлопець — це я! Ця шапка — це шапка мого батька.

Тома Гедер притиснув військову шапку до своїх грудей і почав гірко плакати. Його плечі та груди судорожно трусилися, а сам він тремтів цілим тілом.

Жінка піднялася мовчки й тихо зі свого місця. Не відважилася ані слова сказати. Ще хвилину зупинилася біля стола.

Тома трохи вспокоївся. Підас довшої мовчанки підняв голову. Встав, пройшов біля Маріон і поніс обережно військову шапку знову на своє місце. І коли її там знову завісив над вічне світло, виринула під нею бліда голова вояка, тверда наче смерть з непокритим чолом, з очима, що глядять кудись в далечінь, начеб у військовій позі очікувала приходу смерти.

Тома знову закрив ліжко шовковою заслоною. В кімнаті не було нікого. Рукою обтер чоло і почав збирати порцелянові черепки.

Переклав **Беркут.**

ПРОТОКОЛ

з нарад головного екзекутивного комітету У. Н. Союзу, які відбулися 3-го червня 1937 року в головній канцелярії У. Н. Союзу під ч. 81-83 Гренд Стріт, Джерзі Сити, Н. Дж.

Присутні: головний предсідник М. Мурашко, головний рекордовий секретар Д. Галичин, головний фінансовий секретар-касієр Р. Слободян.

Головний предсідник відкрив збори в год. 2:30 пополудні та предложив для полагодження таку справу:

Дня 20-го травня 1937 року, говорить головний предсідник, два робітники „Свободи", Чубатий і Кушнір, передали мені від інших робітників друкарні „Свободи" домагання ось такого змісту:

„До Хвального Заряду „Свободи". Ми нижче підписані робітники „Свободи", зібравшися дня 20. травня ц. р. на збори в У. Н. Домі при Фліт Стріт, в Джерзі Сити, Н. Дж., перевели ось-таку ухвалу-домагання, яку одноголосно принято:

1. Щоб отсі свята були дальше плачені: Новий Рік, Різдво, Джордж Вашингтон Биртдей, Великдень (понеділок), Декорейшен Дей, Форт оф Джулай, Лейбор Дей і Тенксґівінґ Дей.

2. Щоб за роботу понад час (овертайм) плачено „тайм енд геф".

3. Жадаємо підвищення платні отсим робітникам: двом складачам по $5 тижнево і двом по $3, пресменові $3, експедиторам по $10, укладачеві $5, його помічникові $7, дженіторові $3.

Просимо Хвальний Заряд відповісти до дня 29-го травня ц. р."

Маючи на увазі повище домагання, я скликав 29-го травня всіх робітників друкарні „Свободи" та заявив їм у приявї редакторів і коректора „Свободи", що згідно з ухвалою 19-тої конвенції У. Н. Союз має створити для видавництва „Свободи" окрему корпорацію з її окремим зарядом. Отже тому, що таку корпорацію може створити щойно нововибраний екзекутивний комітет, котрий почне урядувати доперва 1-го липня 1937 р., тимсамим теперішній екзекутивний комітет не може, вже хочби з чисто технічних причин, брати під розвагу домагання робітників. Тому я порадив усім робітникам зачекати з їхніми домаганнями, аж доки справа нової корпорації не буде наладнана, а тоді вони зможуть предложити свої домагання зарядові створеної корпорації. Дальше я заявив робітникам, що колиб навіть корпорації не створено зараз, то всетаки вони повинні зачекати зі своїми домаганнями до половини липня ц. р., бо в тому часі відбудеться засідання нововибраної екзекутиви в повному складі, а також нововибрана контрольна комісія відбуватиме тоді контролю майна У. Н. Союзу, отже буде зібране ширше тіло, яке зможе застановитись над тими справами.

У відповідь на цю мою заяву робітникам я 2-го червня отримав друге домагання, яке мені передали три робітники, а саме, Гладкий, Чубатий і Кушнір. А те домагання звучить так:

„Ми, нижче підписані робітники „Свободи", зібравшися вдруге на збори дня 1-го червня в У. Н. Домі при вулиці Фліт в Джерзі Сити, Н. Дж., перевели отсю ухвалу-домагання, яку одноголосно принято:

„1. Тому, що наші домагання плачення за свята заряд „Свободи" відкинув, ми домагаємося підвищення платні отсим робітникам (імена опускаю): трьом складачам по $6 тижнево, одному $5, одному $2, пресменові $4, одному експедиторові $11, одному $10, укладачеві $5, його помічникові $10, дженіторові $3.

„2. Коли робітник, що працює 5 літ у друкарні, захворіє, то щоб по двох тижнях його недуги, як він є дальше хорий, платити йому таку саму платню, яку побирав у часі праці. Відповідь просимо дати тільки нашим представникам в пятницю, 4-го червня, в годині 11-тій передполуднем". Підписи робітників „Свободи".

Отже я сьогодні скликав те засідання, щоб ми могли порадитися, в який спосіб можнаб предложену мною справу якнайскорше полагодити. Бо, не зважаючи на те, що я виразно заявив робітникам, що вони повинні зачекати зі своїми домаганнями принаймні до наступного місяця, коли можна буде закликати на наради й інших нововибраних членів екзекутиви У. Н. Союзу та коли вже остаточно можна буде перевести в життя ухвалу конвенції щодо створення окремого тіла для видавання „Свободи", — робітники таки представили другий раз свої жадання, домагаючися їх полагодження до завтра, в 11-тій годині перед полуднем.

Коли ми маємо рішати тепер у тій справі, то треба мати на увазі також і такі факти: Адміністрація „Свободи" платить тепер робітникам таку тижневу платню: складачі (лайнотайпери) — один дістає $51.36 тижнево, два по $42.24, один $37.07, а один додатковий $32.16, укладач $47.04, його помічник (хлопець) $20.16, пресмен $40.32, експедитор $25.44, його помічник $14.40, дженітор $32.16. Найнижчу тижневу платню в сумі $14.40 побирає хлопець, якого я недавно приняв до праці. Колиб ми мали признати всім робітникам ту підвишку платні, якої вони тепер домагаються, то, відповідно до моїх обчислень, ті домагання робітників збільшилиб видатки „Свободи" впродовж наступних чотирьох років на суму $13,284.12. При тій нагоді пригадую також і те, про що я говорив на конвенції, а саме, що „Свобода" матиме тепер такі додаткові розходи, яких передтим не було: „Свобода" мусітиме оплачувати тепер від кожного робітника „олд ейдж пеншен", а це за чотири роки коштуватиме „Свободу" приблизно $5,000. До цього треба ще додати підвишку на папір, яка в наступних чотирьох роках виноситиме приблизно $4,500, а також додати треба й платню завідателя, якого „Свобода" повинна наняти, а це також побільшить видатки на яких $10,000 у наступних чотирьох роках. Отже всі ті видатки разом збільшилиб розходи „Свободи" в наступних чотрьох роках приблизно на суму $33,000.

Вислухавши звідомлення головного предсідника, переведено вичерпну дискусію над цею справою та порішено, що зогляду на ухвалу конвенції в справі „Свободи" екзекутивний комітет може дати на те друге домагання робітників друкарні тільки таку саму відповідь, яку вже дав їм головний предсідник дня 29-го травня. На тім закінчено наради в годині 6-тій ввечір.

ПРОТОКОЛ

з нарад головного екзекутивного комітету У. Н. Союзу, які відбулися 5-го червня 1937 року в головній канцелярії У. Н. Союзу в годині 9-тій рано.

У нарадах взяли участь: головний предсідник М. Мурашко, головний рекордовий секретар Д. Галичин і головний фінансовий секретар-касієр Р. Слободян.

Головний предсідник відкрив збори й заявив таке: Панове урядники! Вам уже відомо, що число „Свободи" з дня 5-го червня не вийшло, бо робітники друкарні „Свободи" вийшли вчора на страйк. Коли вчора прийшли до мене робітники друкарні, а саме, Чубатий, Гладкий і Кушнір, в 11-тій годині рано по відповідь на їх домагання, то я, згідно з ухвалою екзекутиви з 3-го червня, заявив їм, що з полагодженням своїх домагань вони мусять зачекати до наступного місяця. На те я отримав від них відповідь, що всі робітники виходять на страйк. Додам, що кілька хвилин опісля всі робітники друкарні здержали працю. Я старався переконувати їх, що Союз це народня установа, в якій таких справ не полагоджується в такий спосіб, тимбільше, що я не відкидав домагань робітників, а тільки просив їх, щоб вони зачекали на рішення своїх домагань до наступного місяця. Та це нічого не помогло. Вони відповіли мені, що їх рішення вийти на страйк є невідкличне, якщо їх домагання не будуть зараз полагоджені. Як вам відомо, панове урядники, ми мали тоді ще одну нараду, на якій рішили, що супроти того, що робітники своїм поступованням змусили аміністрацію „Свободи" припинити дальше видання часопису, мається звільнити їх від праці.

Як робітники вийшли на страйк, а на вістку про це чужі друкарні запропонували нам друкувати часопис, і то дешево, тоді я поручив редакторові О. Ревюкові, щоб він розвідав по нюйорських друкарнях, як там платять друкарських робітників, головно в чужинецьких часописах, як теж у справі перебрання ними друкування „Свободи". Ред. Ревюк сьогодні мені заявив, що він переконався, що є можливе друкувати „Свободу" в Ню Йорку та що таке видання нас більше не коштувалоб, а навпаки, коштувалоб може навіть і трохи менше, як нас тепер коштує. Таксамо ред. Ревюк подав звіт про платні друкарів кількох чужинецьких часописів, з якого виходило, що теперішня платня робітників „Свободи" є значно вища ніж та, яку одержують друкарі й інші робітники багатьох чужинецьких часописів.

З дискусії, яку переведено в тій справі, показалося, що всі члени екзекутиви були згідні з тим, що заки рішатися на дальший крок у справі видавання „Свободи", то насамперед треба покликати всіх робітників, та ще раз пробувати переконувати їх, щоб вони вернулися до праці й зачекали зі своїми домаганнями до наступного місяця.

Покликані на засідання робітники згодилися на те та вернулись до праці. Потім головний предсідник закрив наради в годині 12-тій в полудне.

Д. Галичин,
гол. рек. секретар

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ДОБРОДІЙ, ЧИ ЗЛОЧИНЕЦЬ?

Який тиждень тому помер в Европі американець Ричард Алдрич, і вістка про його смерть обійшла всю американську пресу. Був він 22 роки музичним критиком „Ню Йорк Таймсу". Його смерть представляють як велику втрату не лиш для цеї ґазети, але й для всієї музичної справи.

У нас критика вважають за киринника, чорнителя, громадського шкідника. На недавній конвенції У. Н. Союзу один з делеґатів питався: „Чи це добре для ґазети містити лайки?", а на запит, що він розуміє під лайкою, пояснив, що критики, і додав: „Наприклад, критику Кощиця про фільму „Наталка Полтавка".

І так в одних людей критика це лайка, себто шкідлива, якщо не злочинна робота, в других це пожиточна громадська служба. Хто тут має рацію?

ПОКІЙНИК ПРО КРИТИКІВ.

Зприводу смерти Ричарда Алдрича ґазети подають винятки з його ріжних критичних писань. Загально наводять його слова про самих критиків:

„Панове, котрі прибирають собі титул критиків або дістають його від редакторів ґазет, і котрих публика радо витає як провідників опінії, за яких думками слідять, студіюють і наслідують, у багатьох випадках уважають себе не за диктаторів (опінії), а лиш за таких, що дають щось до загальної маси публичної опінії. Вони можуть бути дуже певні, що мають слушність, і зовсім оправдано бути цього певними. Вони можуть бути провідниками. І можуть мати горячих прихильників, що самі не мають відваги висказувати опінії, поки не прочитають у своїй ґазеті опінії таких критиків. Одначе все те, що критики кажуть, не є завжди кінцевим словом. І чи є в якійнебудь справі кінцеве слово?"

Цими словами один з провідних критиків Америки признається, що він ніколи не почувався, що він говорить найбільшу мудрість, непомильну правду.

Чи не огірчуються люди на критиків саме тому, що вони не знають, що критики самі не є зовсім певні своїх слів, або, як це кажуть, самі дивляться критично на свої власні слова? Чи не дарувалиб люди, діткнені критикою, багато більше критикам, якби вони знали, що й критики бояться критики таксамо, як ті, котрих критики критикують?

КРИТИКИ — НЕПОМИЛЬНІ?

„Навіть найздібніші з критиків", каже Алдрич, „звісні з того, що зміняли свої погляди. Що більше, деякі з них готові нам сказати, що лиш ті не бачать потреби зміняти свої погляди в пізнішому житті, котрі поглядів не мають".

Це теж лекція для тих, що горячкуються на вид критики. Якщо критики часто зміняють свої погляди, то пощо горячкуватися на них за критику? Якщо критик не має слушности, то чомуб не припустити, що він свого погляду не змінить? Чи не краще спокійно показати, в чому він помиляється?

СИЛА Й ЗМІНА.

„Зміна поглядів не є признакою слабости, але сили!" — каже Алдридж.

Чи не є це якраз протилежністю того, що в нас уважається за непохитну правду? Чи не вважають у нас за доказ сили, що людина не зміняла поглядів? Чомуж би чувати так часто перехвалку, що, мовляв, я погляду ніколи не зміняв, але, яких поглядів був змалку, таких поглядів я є ще й сьогодні?

Алдридж виходить із заложення, що людина може легко помилитися й висказати хибний погляд. Відкривши помилку, одна людина признається до цеї помилки, інша не признається. Що краще зробити, відкривши помилку? Чи краще признати помилку, чи краще сказати: „Ого, я не з тих, що свої погляди зміняють. Я з тих, що в них усе ті самі погляди!"

МОВ УКРАЇНЦІ.

Писав раз Алдридж американським композиторам і американським співакам та музикам:

„Американським композитором не помітують, і американським співаком та музикою не помітують. Американській музиці залюбки прислухуються і її люблять, якщо вона добра".

Так говорив Алдридж на нарікання американських музик і композиторів, що, мовляв, американська публика не любить американських композиторів і музики.

Якби замісць слова „американський" подати слово „український", малиб ми образ української музики в Америці. Чи не можна би й за неї сказати, як сказав Алдридж за американську: „Українській музиці прислухуються залюбки і її люблять, якщо вона добра"?

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ЙОНҐСТАВН, ОГАЙО.

Вистава українських вишивок.

Заходами американського інтернаціонального інституту і малого гуртка патріотичних українських жінок міста Йонґставну та за порадою і допомогою пані Скубової з Ню Йорку, Н. Й., відбувається тут вистава українського мистецтва: вишивок, писанок, різьб і т. п. Всі ці цінні й артистичні річи спроваджено від пані Скубової і ними пречудно вбрана велика саля в так званій „Ботлер Арт Ґелері" під ч. 524 вул. Вік. Такою красою наших жіночих виробів і ґуцульських різьб не похвалиться ніяка нація на світі. Оглядають цю виставу ріжні люди ріжних народностей і хто прийде до салі, реєструє своє імя і свою національність у великій книзі, що останеться памяткою для міста Йонґставну. Досі вже відвідали цю виставу кілька тисяч людей, та між усіми таки найменше видно підписів наших місцевих українців. Жаль серце стискає, що наші люди так мало оцінюють таку вартісну річ, як свою виставу краси й мистецтва своєї нації. Вистава буде тревати тільки до неділі ввечір, 13. червня. Ще час відвідати її всім вам, дорогі сестри і брати. Ідіть і впишіть свої ймена в цю книгу, хай знають американці, що ми вміємо оцінити своє мистецтво і тих, що про такі вистави стараються, бо все це йде на добру славу України.

о. Степан Мусійчук.

БОСТОН, МАСС.

Виступлять з весільною забавою.

На міжнародній виставі, яку влаштовує дня 12. червня б. р. в Джорден Гол бостонський „Фолк Фестівел Кавнсил", виступить теж і українська ґрупа і представить українську весільну забаву.

Пане Клюточка, скажіть мені, як це може бути, що при грі в карти ви все виграєте, а на кінських перегонах програєте такі великі гроші?

— Ну, а якжеж я можу поназначувати собі коні?!

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

СКРЕНТОН, ПА. Відділ 280 повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 13-го червня, в годині 2-гій пополудні, в Укр. Гор. Клюбі, 608 В. Лакавана Еве. Приявність членів конечна, бо є важні справи до полагодження. Також делеґат здасть звіт з конвенції. — Р. Рубльовський, секр.

ДЖЕМЕЙКА, Н. Й. Бр. св. Юрія, від. 160, подає до відома місцевим і позамісцевим членам, що піврічні збори відбудуться 12. червня. Обовязком кожного члена є явитись на збори, бо крім піврічного звіту з діловодства, буде звіт делеґата з конвенції У. Н. Союзу. Початок в годині 8-мій ввечір. — М. К., секр.

ЧЕСТЕР, ПА. Повідомляємо членкинь і членів Бр. Сош. св. Духа, від. 237, що піврічні збори відбудуться в неділю, 13. червня, точно в годині 1-шій пополудні, в У. Н. Домі. На деннім порядку будуть дуже важні справи. Контроля здасть звіт, а делеґат дасть звіт з конвенції У. Н. Союзу. Просимо всіх членів прийти на ті збори конечно і на означений час. — Т. Сорока, предс.; Г. Забитко, кас.; Г. Стеців, секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. Тов. Запорозька Січ, від. 371, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 12. червня, в годині 8-мій ввечір, в гали церковній, 49-51 Бікон ул. Приявність всіх членів обовязуюча, бо буде справоздання делеґата з конвенції У. Н. Союзу. Довгуючі члени мають вирівняти свої вкладки, бо в противнім разі поступимо так, як приписує статут У. Н. Союзу. — Олекса Шумський, секр.

КУРТІС БЕЙ, МД. Сестр. Н. З. Діви Марії, від. 290, повідомляє всіх своїх членкиць, що 3 літні місяці, то є червень, липень і серпень, збори будуть відбуватися в 2-гу суботу що місяця, точно в годині 7-мій ввечір. Просимо членкиць приходити на означений час. — Варвара Шандровська предс.; Анна Хімяк, секр.

СИРАКЮЗ, Н. Й. Тов. Запорозька Січ, від. 317, повідомляє всіх своїх членів, що піврічні збори відбудуться в неділю, 13. червня, в годині 1-шій пополудні, в У. Н. Домі. Просимо всіх членів прийти на означений час, бо є важні справи до полагодження. Довгуючі члени мають вирівняти свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Г. Моздір, предс.; Т. Белич, кас.; М. Дидик, секр.

АВОКА, ПА. Бр. св. І. Хрестителя, від. 326, повідомляє всіх своїх членів, що квартальні збори відбудуться в неділю, 13. червня, в годині 1:30 пополудні, в гали Турка. Просимо всіх членів прийти, бо маємо дуже важні справи до полагодження. Делеґат здасть справоздання з конвенції У. Н. Союзу. Довгуючі члени хай вирівняють свій довг, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Василь Лісний, предс.; Онуфрій Лесик, кас.; Микола Колодій, секр.

БРОНКС, Н. Й. Тов. Згода, від. 210, повідомляє, що піврічні збори відбудуться в неділю, 13. червня, в годині 2-гій пополудні, в гали під ч. 2861 Істерн Булвард. Просимо прийти та заплатити всі тікети з балю. Неприявний член заплатить кару 25 ц., а урядник 50 ц. — Лука Кіндрись, предс.; Іван Франко, секр.; Теодор Давидів, кас.

ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 142, повідомляє всіх своїх членів, що піврічні збори відбудуться в суботу, 12. червня, в год. 7-мій ввечір, в У. Н. Домі, 214 Фултон ул. Обовязком кожного члена є явитися на час бо є важні справи до полагодження. Довгуючих членів просимо вирівняти свої вкладки. Члени, котрі забрали позички на свої грамоти, старайтеся заплатити процент, щоб не затягати довгу по першім липні ваш процент буде 4 від сотки. — Я. Лещак, предс.; М. Маркович, кас.; П. Остапчук, секр.

ФРЕНКФОРД, ПА. Тов. ім. Дмитра Вітовського, від. 268, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 13. червня, в годині 3-тій пополудні, в У. Н. Домі, 2171 Вакелінс ул. Просимо прийти на означений час, вирівняти свої вкладки і вислухати звіту делеґата з конвенції У. Н. Союзу. Вписуйте свої діти до своєї організації. — М. Шанайда, пр.; Г. Михалюк, кас.; П. Оемлян, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Піврічні збори Тов. ім. Дм. Вітовського, від. 375, відбудуться в пятницю, 11. червня, в годині 7-мій ввечір, в Клюбі У. А. Горожан, 847 Н. Френклин ул. Обовязком кожного члена є явитись на ці збори і вирівняти свої вкладки. — Я. Лежняк, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Подаємо до відома членам Тов. Любов, від. 45, що піврічні збори відбудуться в неділю, 13. червня, в годині 2-гій пополудні, в домі Тов. Горожан, 847 Н. Френклін ул. Просимо членів громадно явитись на збори, бо делеґат здасть справоздання з конвенції і також контроля провірить книги товариства за останніх 6 місяців. Є також інші важні справи, тому приявність кожного члена конечна. — Теодор Малик, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Місячні збори Тов. Єдність, від. 163, відбудуться в неділю, 13. червня, в Клюбі Горожан, 847 Н. Френклін ул. Початок в годині 1-шій пополудні. Просимо всіх членів прийт ина час. — Уряд.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Бр. св. Василія, від. 336, повідомляє всіх членів, що піврічні збори відбудуться в суботу, 12. червня, в годині 6-тій ввечір, в домі Громади під ч. 3322 Н. Лавренс ул. Просимо всіх членів прийти на ці збори. Делеґат здасть звіт з конвенції, тож прийдіть і вислухайте. Просимо тих всіх членів, котрі увійшли до ювилейного комітету, щоб прийшли на ті збори. Пригадуємо довгуючим членам, щоби прийшли на піврічні збори і вирівняли залеглі вкладки, бо в противнім раз ібудуть суспендовані. — Іван Сорока, Макс., предс.; Іван Сорока, Мих., кас.; Олекса Діорка, секр.

САВТ ПЛЕЙНФІЛД, Н. ДЖ. Тов. Просвіта, від. 312, повідомляє членів, що місячні збори відбудуться 11-го червня, в годині 8-мій ввечір. Кожний член повинен прийти на означений час. — П. Дибайло, предс.; Іван Дацько, кас.; Вас. Хміль, секр.

ЧЕСТЕР, ПА. Тов. ім. Т. Шевченка, від. 156, повідомляє всіх своїх членів, що піврічні збори відбудуться в неділю, 13. червня, точно в годині 1:30 пополудні, в Русскім Н. Домі на Мортон Еве. Просимо всіх членів прийти на ці збори, бо делеґат дасть нам звіт з конвенції, а притім є багато інших справ до полагодження. — Яцко Ташик, предс.; Павло Закорчемний, кас.; В. Новак, секр.

БРУКЛИН, Н. Й. Тов. Заорозька Січ, від. 325, овідомляє своїх членів, що піврічні збори відбудуться в суботу, 12. червня, в льокали У. Д. Клюбу, 186 Бедфорд Еве. Просимо всіх членів прийти раньше, а саме 7:30 ввечір, бо маємо багато справ до полагодження. Неприявний член підлягає карі згідно зі статутом. — І. Малик, голова; М. Костів, кас.; Б. Малицький, секр.

ОЗОН ПАРК, Н. Й. Піврічні збори Тов. Вільна Україна, від. 200, відбудуться в суботу, 12. червня, в льокали горожанського клюбу, 92-14 — 95 Еве. Просимо всіх членів, а головно молодіж і жіноцтво, бути приявними на цих зборах, бо буде справоздання з піврічної праці, як також делеґат здасть звіт з конвенції, від котрого почуєте про зміни, які зайшли в статуті У. Н. С. Неприявні члени підлягають карі згідно зі статутом товариства. Довгуючих членів просимо ирівняти на цих зборах свої вкладки, щоби не переносити довгу на наступний півріх. Збори починаються точно 7:30 ввечір. — В. Костишин, предс.; Б. Цісик, секр.

КЛИФТОН, Н. ДЖ. Тов. Українська Січ, ід. 182, повідомляє своїх місцеви хі позамісцевих членів, що піврічні збори відбудуться в неділю, 13. червня, в годині 2-гій пополудні, в гали парохіяльній, 45-47 Говн Еве., Пасейк, Н. Дж. Буде справоздання за 6 місяців, тому обовязком кожного члена є бути приявним на зборах. — І. Живицький, предс.; Г. Яськів, секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. Тов. ім. Михайла Грушевського, від. 219, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що піврічні збори відбудуться в суботу, 12. червня, в годині 8-мій ввечір, в укр. правосл. гали, 675 Савт 19-та вул. На цих зборах буде звіт урядників і контрольної комісії. Обовязком кожного члена є бути на цих зборах. — Гр. Дорошенко, предс.; М. Соколовський, кас.; А. Мудровський, фін. секр.

ЧЕСТЕР, ПА. Бр. св. Михаїла, від. 352, повідомляє своїх членів, що звичайні збори відбудутся в неділю, 13. червня, в годині 2-гій пополудні, в гали церковній. Просимо всіх членів прийти на ці збори, бо маємо важні справи до полагодження. Делеґат даст звіт з конвенції, тому просимо прийти і послухати. — С. Мелько, секр.

НОРТГЕМПТОН, ПА. Тов. Укр. Січових Стрільців, від. 44, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудутся в неділю, 13. червня, в годині 1:30 пополудні, в православній церковній гали на Нюпорт Еве. Взиваємо всіх членів прийти на ці збори і заплатити свої вкладки. Делеґат здасть свій звіт з конвенції, тому коли хочете знати, що робилося на конвенції, то прийдіть на ці збори, а почуєте дещо нового. Напоминаємо тих членів, що забагато довгують, щоб сплачували свої довги, коли тепер більше роблять. — Уряд.

ҐРІНПОЙНТ, Н. Й. Укр. Тов. Дністер, від. 310, повідомляє всіх місцевих і позамісцевих членів і урядників, щоб прийшли на піврічні збори в суботу, 12. червня, в годині 8-мій ввечір, в гали під ч. 724 Лйонард ул. Обовязком членів є прийти на ці збори, бо бдуе звіт делеґата з Конвенції У. Н. Союзу і звіт з балю. Просимо членів привести нових кандидатів в члени, бо на цих зборах буде принимати без оплати вступного. Також вписуйте свої діти до У. Н. Союзу, бо він є нашою найбільшою підпорою в Америці. Неприявний на зборах член заплатить кару 5 ц., а урядник 1 дол. — М. Більський, секр., В. Шимко, предс.; С. Пелехатий, кас.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Українське Запомогове Тов. Дністер, від. 361, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що піврічні збори відбудуться в суботу, 12. червня, в годині 8-мій ввечір точно, в У. Н. Домі, 217-219 Іст 6-та вул. Обовязком кожного члена є бути приявним на цих зборах і вирівняти свої належитости. Неприявний без оправдання член буде відповідальний згідно зі статутом. — Д. Костишин.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Тов. Запорозька Січ, від. 367, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться у вівтороа, 15. червня, в годині 7-мій ввечір, в гали парохіяльній, 303 Годсон Еве. Кожний член має явитися на тих зборах, бо є важні справи. Також вкладки мають члени вирівняти, бо інакще будуть суспендовані. — Микитинський, Антонів.

МІНЕАПОЛІС, МІНН. Тов. Запорозька Січ, від. 385, повідомляє членів, що піврічні збори відбудуться в середу, 16. червня, в годині 7:30 ввечір, в Українскім Домі Просвіти, 700 Джексон ул. Н. І. Просимо членів прийти на час, бо буде звіт делеґата і інші важні справи до полагодження. О. Шабатура, предс.; Н. Дмитрук, кас.; О. Козак, секр.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

УВАГА! Українці Стейту Ню Джерзі! УВАГА!

Ми всі знаємо, що заноситься на небувалу тучу. У воздусі вже неначе чути гуркіт грому, запах сірки та крови. Ми всі знаємо, що надходить день порахунку. Свобода для тих, що зуміють постояти за неї, а неволя для тих, що спали і були байдужі. Ми бачимо, що сьогодня тільки зорґанізований нарід має значіння і тільки зі зорґанізованим народом світ числить ся.

Щоби провірити свої сили, збудити приспаних, підбадьорити тих, що знемічніли, та направити до чину тих, що ще не рішились,

УКРАЇНСЬКА НАЦІОНАЛЬНА СТЕЙТОВА ОРГАНІЗАЦІЯ СТЕЙТУ НЮ ДЖЕРЗІ

в порозумінні

З ОКРУЖНОЮ УПРАВОЮ ОРГАНІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОГО ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ

влаштовує

ЗДВИГ УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ В НЮ ДЖЕРЗІ

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 27-ГО ЧЕРВНЯ (JUNE) 1937 РОКУ

на ФАРМІ громадянина Федірка, при North Stiles Street, Linden, N. J.

(на тім самім місци, де відбулось подібне свято минулого року).

ПАРК БУДЕ ОТВОРЕНИЙ ВІД ГОДИНИ 10-тої РАНО.

То не звичайний собі пікнік, але наше національне свято, тому конечним є, щоби всі Парохії, Товариства, Сестрицтва, відділи Запомогових Організацій, Союзу Українок, О.Д.В.У., Січей, Стрілецьких Гуртків, Червоного Хреста, Молодих Українських Націоналістів, Горожанські Клюби, Хори та всі інші подібні установи в стейті Ню Джерзі взяли участь в тім святі.

Високодостойних отців Парохів просимо, щоб у той день відправили Богослуження раньше, щоби парохіяни могли скорше вибратись на свято. 134,40,5

Екзекутива Української Національної Стейтової Організації й Окружної Управи О.Д.В.У. в Ню Джерзі.

ПОВІДОМЛЕННЯ.

ПОВІДОМЛЯЄМО ВСІХ РЕПРЕЗЕНТАНТІВ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ СТЕЙТУ НЮ ДЖЕРЗІ, ЩО

НАДЗВИЧАЙНІ ЗБОРИ

відбудуться

В СУБОТУ, ДНЯ 12-ГО ЧЕРВНЯ (JUNE) 1937 РОКУ

в годині 7-мій ввечір

В ГАЛІ УКРАЇНСЬКОЇ ПРЕСВИТЕРСЬКОЇ ЦЕРКВИ, 49-51 BEACON ST., NEWARK, N. J.

На зборах будуть вирішені остаточні приготування до масового здвигу на неділю, 27. червня 1937 р.

Приявність усіх репрезентантів і урядників є конечна.

ЗА УКРАЇНСЬКУ НАЦІОНАЛЬНУ ОРГАНІЗАЦІЮ СТЕЙТУ НЮ ДЖЕРЗІ:

Адв. Василь Кузьма, предсідник **Р. Слободян**, рек. секретар

Увага! Українці Ню Йорку й околиць! Увага!

ОКРУЖНА УПРАВА О.Д.В.У. В НЮ ЙОРКУ

влаштовує

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 13-го ЧЕРВНЯ (June) 1937 Р.

Український Націоналістичний ДЕНЬ

в BELVEDERE PARK (North Beach),

23-59 94th STREET, JACKSON HEIGHTS, L. I., N. Y.

ПАРК ОТВОРЕНИЙ від години 10-тої рано. ВСТУП ТІЛЬКИ 35 центів.

В програму Націоналістичного Дня входять такі точки: Святочну промову виголосить п. Д. Галичин. Від Ч. Х. ОДВУ пані М. Демидчук, англійською мовою до молоді виголосить промову адв. М. Пізнак. Концертову програму виконає Хор ОДВУ. На Націоналістичному Дні будуть голосники й інші програмові точки.

Шановні Громадяни! Як рік-річно так і тепер Окружна Управа ОДВУ в Ню Йорку влаштовує більші національні маніфестації, свята та прилюдні дні. Ціль таких маніфестацій та свят — піднесення нашої свідомости, моральне скріплення та матеріяльна поміч визвольним змаганням українських націоналістів на рідних землях!

Тому просимо Вас та закликаємо: Прийдіть в той день на це свято та своєю участю причиніться до доброго діла! Приведіть зі собою Ваших дітей, знайомих і приятелів! Перекажіть про це свято всім українцям в Ню Йорку та околиці і заохотіть їх до участи. Причиніться Вашою приявністю до побільшення матеріяльної помочі нашим братам у рідному краю, що боряться за визволення Батьківщини! **Всі йдемо на свято** 123

„УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛІСТИЧНИЙ ДЕНЬ"

ОКРУЖНА УПРАВА ОДВУ В НЮ ЙОРКУ.

DIRECTION TO THE PARK: **From New York:** Take I. R. T. Subway to Grand Central or B. M. T. Subway to Times Square. Change to Flushing Train and get off at **Junction Blvd. Station.** 2nd Ave. "L" to 57th Street Station, change to Flushing Willets Point Train, get off at Juncti n Blvd. Sta., then take Street Car to North Beach. Car stops in front of the Park. — **From Brooklyn:** All trains to Queensboro Plaza Station and change to Flushing Train. Get off at Junction Blvd. Sta., then take Car to North Beach. 132,4

УВАГА! ЧЕСТЕР, ПА., І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!

ЗАХОДАМИ ЧЕСТЕРСЬКОЇ ГРОМАДИ

відбудеться

Перший Літній Пікнік

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 13-ГО ЧЕРВНЯ (JUNE) 1937 РОКУ

НА „МЕКС ФАРМ" у ВІЛИДЖ ҐРІН, ПА.

Початок точно в годині 1-шій пополудні.

На пікніку можна буде набути смачні перекуски і добрі напитки та весело забавитися. До танцю буде приґравати Редіова Орхестра п. Михайла Єдинака. Вразі непогоди Пікнік відбудеться на галі Українського Народнього Дому при Четвертій і Ворд улицях в Честер, Па. 134

За добру і веселу забаву ручить — **Комітет.**

ПОСМЕРТНА ОПОВІСТКА

Дня 8-го травня 1937 року помер **ОЛЕКСА СЕМКІВ**, член Бр. св. Василія, від. 168 У. Н. Союзу. Похорон відбувся 11. травня, з дому жалоби 725 Парки вулиця в українській гр.-католицькій церкві в Перт Амбой, Н. Дж.

Отсею дорогою жінка Покійного і діти, складають щиру подяку всім членам 168 відділу, а також тим членам, що несли тіло з домовиною, і всій родині і землякам, що взяли участь у похороні і віддали останню прислугу Покійному. Таксамо складають сердечну подяку головним урядникам У. Н. Союзу за скоре виплачення посмертного.

Земля Йому Пером.

Пилип Манник, секр. рек.

Звичка.

— Що? ви зірвали заручини з тією гарненькою вчителькою?

— Так, уявіть собі: раз я не міг прийти, як ми умовилися, а вона тоді сказала мені, що мушу принести виправдання на письмі від моєї мами!